

KFIB | БИРР

KÖLTSÉGVETÉSI FELELŐSSÉGI INTÉZET BUDAPEST

Az Open Budget Tracker

Egy 2014 szeptembere óta működő honlap (www.obstracker.org) havi rendszerességgel figyeli, hogy a projektben résztvevő 30, jellemzően fejlődő ország kormánya időben közzéteszi-e azokat a dokumentumokat, amelyek a költségvetési gazdálkodás átláthatóságát hivatottak biztosítani. A projekt magyar partnere a Költségvetési Felelősségi Intézet. A mostanra közel teljes körű adatok alapján Magyarország – Macedóniával és Örményországgal azonos szinten – a középmezőnyben foglal helyet.

Az International Budget Partnership nevű kezdeményezés (www.internationalbudget.org) 1997 óta segíti nemzetközi szinten több mint 100 helyi civil szervezet költségvetés elemző tevékenységét. Magyarországi partnerük a Költségvetési Felelősségi Intézet. A kezdeményezés legismertebb „terméke” a kétévente megjelenő Open Budget Index, amely az egyes országok költségvetési rendszerének átláthatóságát méri. Az index alapja egy több mint 130 elemű kérdőív, amely a 8 legfontosabb költségvetési dokumentum tartalmát és hozzáférhetőségét vizsgálja. Mivel az index pontos és több oldalról kontrollált kiszámítása igen sok munkát igényel, elindult egy havi figyelő rendszer, az Open Budget Tracker (www.obstracker.org) amely tartalmi vizsgálatok nélkül mindössze annyit állapít meg, hogy az adott országban a fent említett 8 dokumentum egy-egy darabja határidőre elkészült és megjelent-e. A Tracker honlapján a megjelent új dokumentumok és az elmaradások egyaránt figyelemmel kísérhetők. A projektben résztvevő 30 ország többségére vonatkozóan már készült Open Budget Index, ezt mutatja az ország neve melletti szám. Magyarországra vonatkozóan 2013 márciusában számoltunk nem hivatalos index-értéket.

Amint látható, Magyarország a 30, jellemzően fejlődő ország között a középmezőnybe tartozik. Azok a dokumentumok (költségvetési javaslat, elfogadott költségvetés, évközi jelentések és zárszámadás), amelyek nálunk megjelennek, a fejlődő országok többségében is megjelenik, amelyek viszont a fejlődő országok többségében nem jelennek meg (irányelvek, féléves jelentés, polgárok költségvetése), azok nálunk sem készülnek. Ebből a szempontból hazánk leginkább Macedóniára és Örményországra hasonlít.

Az elfogadott 2015. évi költségvetést övező kockázatok szinte garantálják az évközi kiigazítás szükségességét, hacsak nem kívánja a kormány ismét a „szokásos” 3 százalékos közeli szintre emelni a hiánycélt. Ahhoz, hogy a magánszektor, az önkormányzatok és az állami intézmények időben felkészülhessenek a változásokra, az elmúlt évek gyakorlatával szemben időben érdemi információt kell kapniuk a kormánytól a költségvetési folyamatokról.

A Budget Tracker 2015 januárjában

Figyelt dokumentumok és az ajánlott közzétételi határidők az elkövetkező időszakban:

Költségvetési irányelvek

Határidő: Legalább egy hónappal a törvényjavaslat benyújtása előtt

Az irányelvek a tervezés alatt lévő költségvetés fontosabb gazdaságpolitikai intézkedéseinek, valamint a tervezéshez felhasznált alapvető információk közzétételére szolgálnak. Néhány országnál a gyakorlatban ez a konvergencia program részét képezi, de itthon a Konvergencia Program kizárólag az Európai Bizottság részére készített dokumentum, nem pedig a társadalom felé irányuló tájékoztatás a kormány költségvetési terveiről. Az államháztartási törvény szerint június 30-ig kell közzétenni „a központi költségvetési tervezés részletes ütemtervét, kereteit, tartalmi követelményeit, így különösen a tervezés során érvényesítendő számszerű és szabályozási követelményeket, a tervezéshez használt dokumentumokat, módszertani elveket, feltevéseket és paramétereket, továbbá az előírt adatszolgáltatások teljesítésének módját.” Amint hivatalos megkeresésünkre kiderült,¹ 2014-ben a kormány – törvénysértő módon - nem döntött a megfelelő időben a 2015. évi költségvetés kereteiről.

Polgárok költségvetése (Citizen's Budget)

Határidő: a kapcsolódó dokumentum szerint

A dokumentum feladata, hogy egyszerű, közérthető formában mutassa be a költségvetés fontosabb tartalmi elemeit, elmagyarázza a gazdaságpolitikai intézkedések okait, céljait, várható közvetlen, közvetett és másodkörös hatásait. Jelenleg a kormány a költségvetési törvényjavaslat általános indoklását tekinti ilyen jellegű összefoglalónak. Annak szövege azonban sok helyen vagy túl bürokratikus, vagy semmitmondó, a széles közönség számára nem értelmezhető.

Évközi jelentés

Határidő: legfeljebb három hónappal a tárgyidőszakot követően

A Nemzetgazdasági Minisztérium, illetve a digitálisan kezelhető adatformátumokban a Magyar Államkincstár honlapján jelennek meg a költségvetés havi alakulásáról szóló tájékoztatók.

Féléves jelentés

Határidő: legfeljebb három hónappal a félévet követően

A dokumentum célja, hogy az eredeti költségvetésnek megfelelő részletettségű elemzéssel elemezze a bevételek és kiadások múltbeli és várható jövőbeli alakulását, értékelje a költségvetésben tett feltételezéseket és megfogalmazza a szükséges intézkedéseket. Amint hivatalos megkeresésünkre kiderült,² a Nemzetgazdasági Minisztérium készített 2014 augusztusában egy – ha nem is teljes, de viszonylag részletes – elemzést, azt azonban nem hozta nyilvánosságra a megfelelő időben.

Zárszámadás

Határidő: legfeljebb egy éven belül a tárgyévet követően

Az államháztartási törvény szerint augusztus végéig kell benyújtani a Parlament részére a zárszámadásról szóló törvényjavaslatot. Hivatalos megkeresésünkre³ 2014-ben ennél lényegesen korábban megismerhette mindenki az Állami Számvevőszéknek ellenőrzésre átadott, a véglegessel gyakorlatilag teljes mértékben megegyező változatot.

Számvevőszéki jelentés

Határidő: legfeljebb egy éven belül a tárgyévet követően

Az államháztartási törvény szerint a zárszámadással együtt, azaz augusztus végéig kell benyújtani a Parlament részére a számvevőszéki jelentést. A jelentés a költségvetési törvény végrehajtásának ellenőrzése során felmerült megállapításokat tartalmazza, illetve a zárszámadásban közölt tényadatok megbízhatóságát értékeli.

Költségvetési törvényjavaslat

Határidő: a Parlamentnek történő benyújtáskor, de legfeljebb az elfogadása előtt

¹ <http://kimittud.atlatszo.hu/request/a-2015-evi-koltsegvetsesi-torveny#incoming-5127>

² http://kimittud.atlatszo.hu/request/a-2015-evi-koltsegvetsesi-torveny_2#incoming-5617

³ Bővebben: <http://kfib.hu/hu/koltsegvetsesi-adatok>

Az államháztartási törvény alapján a kormánynak október 15-ig kell benyújtania a 2016-os költségvetésről szóló törvényjavaslatot a Parlament részére. A dokumentum a javasolt előirányzatok mellett a részletező táblázatokban és szöveges indoklásaiban a kormány gazdaságpolitikai intézkedéseit, valamint ezek magyarázatát tartalmazza.

Elfogadott költségvetés

Határidő: legfeljebb 3 hónappal a törvényjavaslat elfogadását követően

A Parlament által elfogadott és a köztársasági elnök által aláírt költségvetési törvényt a Magyar Közlönyben hirdetik ki. A dokumentum a törvényjavaslat szövegét és a kapcsolódó mellékleteket tartalmazza, az indoklásban szereplő részletező táblázatok és szöveges magyarázatok nélkül.